

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI**

PHẠM HUY TƯ

**QUẢN LÝ DẠY HỌC
THEO HƯỚNG ĐẢM BẢO CHẤT LƯỢNG
TẠI TRƯỜNG TIỂU HỌC TỈNH VĨNH LONG**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ GIÁO DỤC HỌC

HÀ NỘI - 2014

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI**

PHẠM HUY TƯ

**QUẢN LÝ DẠY HỌC
THEO HƯỚNG ĐẢM BẢO CHẤT LƯỢNG
TẠI TRƯỜNG TIỂU HỌC TỈNH VĨNH LONG**

CHUYÊN NGÀNH: QUẢN LÝ GIÁO DỤC

MÃ SỐ: 62.14.01.14

LUẬN ÁN TIẾN SĨ GIÁO DỤC HỌC

Người hướng dẫn khoa học
**PGS.TS TRẦN KIỂM
TS ĐÀO LAN HƯƠNG**

HÀ NỘI - 2014

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Toàn nhân loại đang bước vào kỷ nguyên mới với những đặc trưng cơ bản là sự toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế là sự phát triển mạnh mẽ công nghệ thông tin, kinh tế tri thức, xã hội học tập. Để cùng nhân loại tiến lên phía trước, Đảng ta đã xác định thực sự coi giáo dục và đào tạo là quốc sách hàng đầu, là nhân tố quyết định tăng trưởng, phát triển kinh tế xã hội.

Theo Luật Giáo dục 2009, Tiểu học là cấp học đầu tiên của bậc học phổ thông, là cấp học nền tảng của hệ thống giáo dục quốc dân. Chính vì vậy, cấp học này được Đảng và Nhà nước có sự quan tâm đặc biệt. Việt Nam đã hoàn thành phổ cập giáo dục tiểu học vào năm 2000, và hiện nay đang tiến hành phổ cập giáo dục tiểu học đúng độ tuổi. Thành quả phổ cập giáo dục tiểu học đúng độ tuổi có phần đóng góp phần quan trọng của việc nâng cao chất lượng giáo dục tiểu học trong thời gian qua.

Đối với trường tiểu học, dạy học là hoạt động trọng tâm, xuyên suốt quá trình hoạt động của nhà trường. Mặt khác, chất lượng dạy học là vấn đề đặc biệt được nhiều người quan quan tâm. Muốn chất lượng dạy học được đảm bảo thì công tác quản lý dạy học đóng vai trò cực kỳ quan trọng. Quản lý dạy học với chức năng điều khiển hoạt động dạy học theo hướng đảm bảo chất lượng nhằm đáp ứng yêu cầu mục tiêu dạy học đề ra.

Chất lượng giáo dục được đặt ra trong bối cảnh nước ta đang xây dựng nền kinh tế thị trường theo định hướng xã hội chủ nghĩa, mở cửa và bước vào hội nhập sâu rộng ở khu vực và trên thế giới. Hiện nay, xu thế toàn cầu hóa, xu thế hợp tác và cạnh tranh không những mang tầm cỡ quốc gia, mà còn mang tầm cỡ quốc tế diễn ra trên tất cả các hoạt động đời sống xã hội ngày càng gay gắt. Đây thực sự là thời cơ và cũng là thách thức đối với giáo dục. Thách thức nổi bật nhất là chất lượng giáo dục chưa đáp ứng yêu cầu và đòi hỏi của sự phát triển kinh tế xã hội.

Chính vì vậy tổ chức, quản lí việc bảo đảm chất lượng giáo dục và kiểm định chất lượng giáo dục trở thành một nội dung của quản lí nhà nước về giáo dục đã được nêu trong Điều 99, Luật Giáo dục 2009.[73] Theo Nguyễn Ngọc Giao (2009), chất lượng giáo dục luôn là vấn đề quan tâm hàng đầu của toàn xã hội vì tầm quan trọng của nó đối với sự phát triển của đất nước. Đất nước thịnh hay suy, yếu hay mạnh, phụ thuộc phần lớn vào chất lượng sản phẩm của giáo dục.[39]

Bộ GD-ĐT khẳng định: “*Chất lượng giáo dục tiểu học là sự đáp ứng các yêu cầu về mục tiêu giáo dục tiểu học quy định tại Luật giáo dục. Tiêu chuẩn đánh giá chất lượng giáo dục trường tiểu học là mức độ yêu cầu và điều kiện mà trường tiểu học phải đáp ứng để được công nhận đạt tiêu chuẩn chất lượng giáo dục*”. [14]

Đánh giá chất lượng giáo dục tiểu học hiện nay vẫn chủ yếu tập trung vào đánh giá kết quả học tập (đầu ra) của học sinh với các kết quả về học lực và hạnh kiểm để xét lên lớp hay lưu ban. Mà việc đánh giá này còn thiên về thành tích, thậm chí “*chưa chuẩn xác, chưa toàn diện*”. Cụ thể, trong lĩnh vực học tập của học sinh tiểu học, việc chấm điểm và nhận xét kết quả các môn học của học sinh được xem là đánh giá kết quả học tập. Thực tế chưa đánh giá chất lượng hoạt động của cả quá trình giáo dục và xem xét đến các điều kiện đảm bảo chất lượng giáo dục tiểu học hiện tại.

Việc vận dụng tiến bộ khoa học quản lí chất lượng đã được các nước phát triển trong khu vực và trên thế giới áp dụng vào lĩnh vực giáo dục và đào tạo đã đạt nhiều thành tựu to lớn. Nghiên cứu các lí thuyết và mô hình quản lí chất lượng từ lĩnh vực kinh tế, dịch vụ, các mô hình đảm bảo chất lượng của các nước trên thế giới vận dụng vào quản lí chất lượng giáo dục và chất lượng giáo dục đại học ở Việt Nam thời gian qua có các tác giả tiêu biểu như: Phạm Thành Nghị, Trần Kiểm, Trần Khánh Đức, Nguyễn Đức Chính, Lê Đức Ngọc, Phạm Quang Huân, Phan Văn Kha, Tạ Thị Kiều An, Lưu Thanh Tâm, ... Bộ GD-ĐT cũng đã ban hành nhiều Thông tư áp dụng thông qua công tác kiểm định, đánh

giá chất lượng giáo dục đại học, trung cấp chuyên nghiệp và chất lượng giáo dục phổ thông hiện hành.

Riêng trên lĩnh vực giáo dục phổ thông và giáo dục mầm non ở nước ta, thời gian qua đã xuất hiện một số công trình nghiên cứu về lĩnh vực quản lý chất lượng giáo dục của các tác giả tiêu biểu qua Luận án nghiên cứu của: Hoàng Thị Minh Phương, Lê Đức Ánh, Nguyễn Thị Thanh Tâm,... Đặc biệt trong lĩnh vực giáo dục tiểu học chưa có luận án nghiên cứu cụ thể nào về lĩnh vực quản lý dạy học tiểu học vận dụng theo các lý thuyết và mô hình đảm bảo chất lượng.

Quản lý dạy học tại các trường tiểu học tỉnh Vĩnh Long theo hướng đảm bảo chất lượng vẫn còn nhiều hạn chế bất cập. Đặc biệt, đứng trước yêu cầu đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục tiểu học thì còn những vấn đề về quản lý dạy học chưa đáp ứng thực tiễn tại các trường tiểu học.

Theo Bộ GD-ĐT (2008), đảm bảo chất lượng là quá trình xảy ra trước, trong khi thực hiện; phòng ngừa sai phạm từ bước ban đầu; chất lượng được thiết kế ngay trong quá trình từ khâu đầu đến khâu cuối theo tiêu chuẩn “không sai hỏng”; trách nhiệm người lao động lớn hơn trách nhiệm của thanh tra viên, mặc dù thanh tra viên vẫn có vai trò nhất định trong đảm bảo chất lượng.[14]

Đảm bảo chất lượng trong giáo dục được xác định như các hệ thống, chính sách, thủ tục, quy trình hành động và thái độ được xác định từ trước nhằm đạt được, duy trì, giám sát và củng cố chất lượng. Cơ quan Đảm bảo chất lượng giáo dục Australia đã sử dụng khái niệm này.[14]

Nhằm góp phần bổ sung và làm phong phú kho tàng lý luận về đảm bảo chất lượng giáo dục nói chung, đảm bảo chất lượng dạy học tiểu học nói riêng, đồng thời giúp cho các nhà quản lý giáo dục ở cơ sở, đặc biệt là hiệu trưởng trường tiểu học có thêm cơ sở lý luận về quản lý dạy học, để họ quản lý dạy học tại trường tiểu học theo hướng đảm bảo chất lượng.

Trên cơ sở đó, đề tài “***Quản lý dạy học theo hướng đảm bảo chất lượng tại trường tiểu học tỉnh Vĩnh Long***” được nghiên cứu sinh lựa chọn nghiên cứu.

2. Mục đích nghiên cứu

Trên cơ sở nghiên cứu lý luận và thực tiễn, đề xuất các biện pháp quản lý dạy học tiểu học theo hướng đảm bảo chất lượng tại các trường tiểu học tỉnh Vĩnh Long nhằm góp phần nâng cao chất lượng dạy học.

3. Khách thể và đối tượng nghiên cứu

3.1. Khách thể nghiên cứu: Công tác quản lý dạy học của hiệu trưởng trường tiểu học.

3.2. Đối tượng nghiên cứu: Biện pháp quản lý dạy học theo hướng đảm bảo chất lượng tại các trường tiểu học tỉnh Vĩnh Long.

4. Giới hạn phạm vi nghiên cứu

4.1. Chủ thể quản lý là hiệu trưởng trường tiểu học thực hiện các biện pháp quản lý dạy học tiểu học.

4.2. Đối tượng quản lý của hiệu trưởng là giáo viên và học sinh trong trường tiểu học.

4.3. Giới hạn về nội dung nghiên cứu: Biện pháp quản lý dạy học tiểu học theo hướng đảm bảo chất lượng tại các trường tiểu học theo mô hình đảm bảo chất lượng CIPO của UNESCO (*10 yếu tố: người học; người dạy; phương pháp; chương trình; thiết bị; môi trường; hệ thống đánh giá; quản lý dân chủ; cộng đồng cùng tham gia; nguồn lực đầu tư*).

4.4. Địa bàn khảo sát: 60 trường tiểu học tại tỉnh Vĩnh Long, nghiên cứu trong 2 năm học (từ tháng 6/2011 đến tháng 6/2013).

4.5. Khách thể khảo sát: 05 cán bộ quản lý (CBQL) của Sở GD-ĐT, 32 CBQL Phòng GD-ĐT, 470 hiệu trưởng, phó hiệu trưởng và giáo viên tiểu học tỉnh Vĩnh Long.

5. Giả thuyết khoa học

Quản lý dạy học tiểu học tại Vĩnh Long hiện nay chỉ chủ yếu đánh giá kết quả đầu ra của một số môn học làm cơ sở, nên chất lượng dạy học chưa phản ánh toàn diện kết quả quá trình dạy học của giáo viên.

Chính vì vậy, nếu thực hiện các biện pháp quản lý dạy học tiểu học theo hướng đảm bảo chất lượng theo mô hình CIPO của UNESCO (*10 yếu tố: người học; người dạy; phương pháp; chương trình; thiết bị; môi trường; hệ thống đánh giá; quản lý dân chủ; cộng đồng cùng tham gia; nguồn lực đầu tư*) của hoạt động dạy học thì sẽ đảm bảo chất lượng dạy học tại trường tiểu học, đáp ứng các yêu cầu của mục đích giáo dục nói chung, mục tiêu giáo dục tiểu học nói riêng.

6. Nhiệm vụ nghiên cứu

6.1. Xây dựng cơ sở lý luận về quản lý dạy học theo hướng đảm bảo chất lượng tại trường tiểu học.

6.2. Nghiên cứu thực trạng quản lý dạy học theo hướng đảm bảo chất lượng tại các trường tiểu học tỉnh Vĩnh Long.

6.3. Đề xuất các biện pháp quản lý dạy học theo hướng đảm bảo chất lượng tại trường tiểu học tỉnh Vĩnh Long.

6.4. Khảo nghiệm nhận thức và thực nghiệm một số biện pháp quản lý dạy học theo hướng đảm bảo chất lượng tại trường tiểu học tỉnh Vĩnh Long.

7. Phương pháp nghiên cứu

7.1. Nhóm phương pháp nghiên cứu lý luận

Phân tích, tổng hợp, khái quát hóa các văn bản quy phạm pháp luật, các công trình và các tài liệu khoa học có liên quan đến quản lý dạy học tiểu học theo hướng đảm bảo chất lượng tại trường tiểu học.

7.2. Nhóm các phương pháp nghiên cứu thực tiễn

-*Phương pháp quan sát.* Giám sát thực trạng quản lý dạy học tiểu học của hiệu trưởng một số trường trên địa bàn tỉnh Vĩnh Long.

-*Phương pháp điều tra thực tiễn.* Tổ chức khảo sát, đánh giá thực trạng quản lý dạy học tiểu học ở một số trường tiểu học trên địa bàn tỉnh Vĩnh Long.

-*Phương pháp tổng kết kinh nghiệm.* Nghiên cứu các báo cáo tổng kết kinh nghiệm, đánh giá hoạt động quản lý dạy học của hiệu trưởng, định kỳ hàng năm học để so sánh, phân tích hiệu quả các biện pháp quản lý dạy học.

-Phương pháp chuyên gia. Dùng công cụ khảo sát, phỏng vấn, trưng cầu ý kiến về một số nội dung quản lý dạy học tiểu học của hiệu trưởng tiểu học nhằm đo lường mức độ áp dụng biện pháp quản lý dạy học theo hướng đảm bảo chất lượng các yếu tố “đầu vào, quá trình và đầu ra”.

-Phương pháp thử nghiệm. Tổ chức thử nghiệm đánh giá tác động của một số biện pháp quản lý dạy học tiểu học theo hướng đảm bảo chất lượng đối với các trường tiểu học thành phố Vĩnh Long

7.3. Phương pháp xử lý thông tin

Bằng việc sử dụng công thức thống kê toán học áp dụng trong nghiên cứu khoa học giáo dục với mục đích xử lý các kết quả điều tra, phân tích kết quả nghiên cứu, đồng thời để đánh giá mức độ tin cậy của biện pháp đề xuất.

8. Luận điểm bảo vệ

Chất lượng dạy học là kết quả của quá trình dạy học, là tiêu chuẩn quan trọng nhất để đánh giá hiệu quả dạy học của hệ thống giáo dục quốc dân. Trong điều kiện toàn cầu hóa, tiêu chuẩn đánh giá chất lượng giáo dục Việt Nam cần tương đương với các nước trong khu vực và thế giới.

Chất lượng công tác quản lý dạy học được phản ánh qua kết quả của quá trình dạy học. Tuy nhiên, vấn đề đánh giá chất lượng dạy học hiện nay ở các trường tiểu học Việt Nam chưa thỏa đáng. Kết quả học tập của học sinh hiện nay được đánh giá dựa vào tri thức, hầu như chỉ dựa vào kết quả kiểm tra của một số môn học vào cuối năm học. Chưa chú ý đánh giá toàn diện các phẩm chất, năng lực và kỹ năng ứng dụng vào cuộc sống thực tế của trẻ một cách phù hợp.

Thay đổi cách quản lý dạy học thì sẽ thay đổi cách đánh giá chất lượng dạy học và có thể điều khiển toàn bộ quá trình dạy học vận động theo đúng mục tiêu dạy học đề ra.

Nếu thực hiện quản lý dạy học theo hướng đảm bảo chất lượng dựa trên mô hình CIPO của UNESCO thì sẽ đảm bảo chất lượng dạy học tiểu học toàn diện, đáp ứng các yêu cầu của mục đích giáo dục nói chung và của mục tiêu giáo dục tiểu học nói riêng.

9. Đóng góp mới của luận án

Đây là một trong ít các Luận án nghiên cứu khoa học về quản lý dạy học theo hướng đảm bảo chất lượng tại trường tiểu học, Luận án đã:

-Hệ thống hóa cơ sở lý luận về đảm bảo chất lượng dạy học cấp tiểu học, trên cơ sở đó xác định cấp độ, mô hình và cơ chế đảm bảo chất lượng dạy học phù hợp với trường tiểu học.

-Chỉ ra được thực trạng dạy học và quản lý dạy học, những tồn tại và nguyên nhân làm hạn chế chất lượng dạy học và quản lý dạy học tại trường tiểu học tỉnh Vĩnh Long.

-Đề xuất một số biện pháp quản lý dạy học tại trường tiểu học theo hướng đảm bảo chất lượng có tính thực tiễn và khả thi nhằm nâng cao chất lượng dạy học tại trường tiểu học tỉnh Vĩnh Long.

10. Cấu trúc của luận án

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Danh mục tài liệu tham khảo và phụ lục, Danh mục công trình đã công bố, Luận án gồm có 3 chương:

Chương 1: Cơ sở lý luận về quản lý dạy học tiểu học theo hướng đảm bảo chất lượng.

Chương 2: Thực trạng quản lý dạy học theo hướng đảm bảo chất lượng tại các trường tiểu học tỉnh Vĩnh Long.

Chương 3: Biện pháp quản lý dạy học theo hướng đảm bảo chất lượng tại trường tiểu học tỉnh Vĩnh Long.

CHƯƠNG 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ DẠY HỌC TIỂU HỌC THEO HƯỚNG ĐẢM BẢO CHẤT LƯỢNG

1.1. Tổng quan nghiên cứu vấn đề

1.1.1. Ở nước ngoài

1.1.1.1. Về quản lý dạy học

Có ba xu hướng cơ bản trong quản lý dạy học thường xuất hiện trong các nghiên cứu quốc tế, đó là: (1) *Quản lý dạy học và quản lý lớp học*, vì quản lý dạy học là một khái niệm liên quan tới hệ thống các khái niệm khác, như quản lý lớp học vì mọi hoạt động đều diễn ra trong phạm vi của lớp hoặc ngoài giờ lên lớp nhưng có tính chất tương tự. Điều này cũng dẫn đến các nghiên cứu về quản lý dạy học thường gắn với quản lý lớp học hoặc nếu tách độc lập thì vẫn có các yếu tố liên quan; (2) *Nghiên cứu quản lý dạy học còn được nhắc đến trong mối liên hệ với phong cách giảng dạy và phong cách học tập của học sinh*; và (3) *Nghiên cứu tập trung vào mối quan hệ giữa quản lý, lãnh đạo nhà trường và công việc dạy học của giáo viên*. Các xu hướng này được minh họa cụ thể bằng tóm tắt các nghiên cứu thể hiện sau đây.

(1) Nghiên cứu tiêu biểu về *xu hướng quản lý dạy học và quản lý lớp học* của các tác giả Muhammad Abdul Malik, Dr. Ali Murtaza, Dr. Abdul Majeed Khan, trong nghiên cứu “Vai trò của giáo viên trong quản lý tình huống dạy và học” - “Role of Teachers in Managing Teaching Learning Situation”- *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*- September 2011, Vol 3, No 5”. Nghiên cứu này: Xem xét lại vai trò của giáo viên trong các tình huống dạy và học; Đánh giá vai trò của giáo viên trong quản lý tình huống giảng dạy; Xác định các vấn đề liên quan đến tình huống dạy, học mà giáo viên thường gặp phải; Đề xuất các giải pháp cho các vấn đề và tình huống liên quan đến việc quản lý dạy và học. Đối tượng nghiên cứu chủ yếu là giáo viên môn khoa học và học sinh học môn khoa học ở nhà trường thành phố Gujrat, Pakistan, với số lượng đến 180 học sinh và 100% giáo viên là giảng dạy môn khoa học. Bên cạnh nghiên cứu bằng cách quan sát và thu thập dữ liệu, thì các tác giả cũng sử dụng bảng hỏi cho cả giáo viên và học sinh với nội dung tập trung vào các vấn đề: giáo viên dành thời gian cho